

ESTUDIAR A SARAGOSSA ELS NOSTRES PROGRAMES. A PROPÒSIT D'UN CONGRÉS SOBRE ARXIUS.

Parlar d'arxius amb segons quines persones pot donar peu a pensar en llocs foscos plens de pols i paperots. Parlar d'arxius eclesiàstics amb segons quines persones té el perill que et prenguin per arrauxat. I si més no, en aquestes dependències se serva el testimoniatge del passat, de les arrels, per dir-ho amb un mot que s'ha posat de moda. Doncs bé, els arxivers de l'Església s'han organitzat i ja fa anys crearen la *Asociación de Archiveros de la Iglesia en España*, associació que no vol dir pas associació de capellans, avui dia els arxius de l'Església són atesos per tota mena de gent: capellans, monges, laiques i laics. La celebració del XVIè congrés d'aquesta associació l'any 2000 a Saragossa ho demostrà: més de la tercera part dels assistents eren seglars.

I què feren reunits a la ciutat de l'Ebre aragonès tota aquesta gent? Doncs estudiar la religiositat popular segons les fonts conservades en aquells arxius. Però no tothom era arxiver, l'assemblea estava oberta a qualsevol interessat en la temàtica i/o que volgués presentar alguna comunicació¹.

Aquesta temàtica estava dividida en nou ponències, una de les quals tractava sobre *La Semana Santa en la Religiosidad Popular: Andalucía, Castilla i Murcia*. I encara que els organitzadors no pensaren en Catalunya, un natzarè de Tarragona, el que escriu aquestes línies pensà que fóra bo aprofitar l'avinentesa per introduir quelcom de la nostra tarragonina Setmana Santa. Així és com Josep-Lluís Gras i Alcalde i qui signa redactarem una comunicació: *Los programas de Semana Santa de Tarragona: Real Germandat de Jesús Natzarè*, que fou llegida per qui escriu el dimecres 13 de setembre davant de més de 150 assistents. Aprofitant, doncs, l'esdeveniment, es tractava de divulgar un xic la nostra Setmana Santa, la nostra Germandat. Però ho havíem de fer tot cenyint-nos a l'objecte del congrés i ens semblà que allò millor era tractar de la documentació generada al llarg dels anys per la Germandat, ço és, tractar quelcom relacionat amb els arxius, aquests llocs on servem els papers, les fonts de coneixement per a la història pròpia. Vam exposar sintèticament la producció impresa tot considerant un període prou significatiu: de l'any 1969 al 2000 referenciant també els antecedents. Aquesta seqüència temporal permet d'estudiar diversos tipus de programes tant externament com interna: a les característiques de les successives edicions vam afegir un intent d'anàlisi de continguts sense oblidar els autors, col·laboradors, anunciants, impressors, curadors, dibuixants, fotògrafs, etc. Més que historiar la producció vam estudiar el producte des de l'aspecte de la sociologia de la comunicació. Pensem que el temps i l'extensió del treball, reduïts tant un com l'altre com és habitual en aquesta mena de congressos, no donava per a més. Creiem que des del nostre treball poden orientar-se altres investigacions, ço és, que hem obert un camí de recerca amb una considerable aportació de dades que altres podran utilitzar des de l'aspecte purament històric. L'annex de la comunicació consisteix en una relació per autors i títols que ofereix la possibilitat de localitzar tot allò publicat en els programes de la confraria de l'època assenyalada. Ens hem sortit de l'ambient potser massa localista en el qual estem immersos per tal de donar referències a un públic més ampli, més especialitzat i territorialment més gran. D'aquesta manera hem donat a conèixer la nostra existència als de fora. Potser ja era hora. I ho hem fet amb una comunicació que pretén donar molta informació.

Per tal que vegeu quines van ser les altres aportacions dins la quarta ponència, enunciem els títols de les comunicacions presentades: *El "Devallament" del Viernes Santo en la catedral de Mallorca*, per J. Cabrer Llitera i B. Juan Rubí; *Entre la tradición y la modernidad, el Vía Crucis de Pérez Núñez en la catedral de Badajoz*, per M. Carrasco Pedrero; *Las aleluyas pascuales en la tradición de la Pascua asturicense*, per M.A. González García; *La religiosidad popular en*

la cofradía jienense de Nuestro Padre Jesús, per J .Melgares Raya; *La Semana Santa de Zaragoza*, per R.J. Benito Huesca². El canonge Dr. Juan López Martín, arxiver de la catedral d'Almeria, dissertà sobre la ponència marc durant més d'una hora i el bisbe de Jaén, el valencià Monsenyor Santiago García Aracil, home jove i preparat, parlà a la sessió d'obertura sobre *La Religiosidad popular: Naturaleza y valoración*, aprofitant per exposar molt agudament els valors i les limitacions de la religiositat popular en el marc de la Setmana Santa i analitzant les diverses postures davant aquest fet: repudi o simple tolerància. Ell defensà els continguts i la capacitat evangelitzadora però amb una pastoral d'acompanyament que mostri als partícips quelcom més de profund rera de tota l'actuació "externa". Tractà també dels pelegrinatges i dels santuaris.

Dins la ponència vuitena *Las cofradías, impulsoras de la piedad popular* es presentaren setze comunicacions, moltes d'elles orientades cap a aspectes més històrics. A destacar la comunicació del professor Pedro Penteadó, de la Universitat Catòlica de Lisboa, sobre avaluació de documents per a la història de les confraries i peregrinacions a Portugal, tot destacant el cas de la de la *Senhora de Nazaré*. Les confraries estudiades dins aquesta ponència es referien a Lleida, Tui, Saragossa, Lleó, València, Salamanca, la Rioja, Madrid, Ainzón, San Roque, etc.

La nostra presència a Saragossa ens té de fer reflexionar sobre alguns aspectes de la nostra confraria. Sembla ésser que la Germandat es pren seriosament certs actes de la Setmana Santa i és de notar el gran contingent de germans que participen a la processó del Divendres Sant i al Viacrucis del Dimarts Sant. No volem ara entrar en qualificar i matisar. Només constatem un fet. Ara bé, també s'ha de reconèixer que el nostre passat institucional resta un xic abandonat i inexplorat. Si no fos pels articles de caire històric que els Garcia Segarra, els Gras i altres pocs publiquen al programa, ben poca cosa sabríem. A nivell de documentació cal fer una tasca continuada de recerca per tal de constituir un arxiu decent. Penso ara en la documentació fotogràfica que molts germans poden tenir a casa seva. Bo seria el que facilitessin còpies. O en el material imprès (circulars, premsa, etc.). Els testimonis orals avui per avui són molt importants. Bo seria gravar els records d'altres èpoques per part dels germans grans. Ordenar acuradament d'una vegada per totes l'arxiu del nostre fundador, l'arquitecte en Salas Ricomà, servat a l'Arxiu Històric Arxidiocesà, donaria possiblement un bon resultat cara a la confecció de la història de la Germandat, que ara, sabem, dos o tres germans han iniciat. Però per tal d'emprendre aquesta tasca cal tenir la col·laboració de l'autoritat eclesiàstica.

De l'onze al quinze de setembre, davant d'un públic savi i expert, vam donar a conèixer un aspecte molt particular de la nostra germandat. A Saragossa, l'any passat, vam fer una tasca de divulgació pels de fora. Els de dins, els nostres germans natzarens, també necessiten informació. I ara que s'acosta la celebració del centenari (el 2003) potser és el moment més adient per fer una crida a totes aquelles persones que puguin aportar quelcom en ordre a escriure el passat. Un de nosaltres, el germà Gras, els dimecres, a les vuit del vespre, al local del carrer Girona, atindrà totes aquelles persones que, en aquest sentit, puguin fer aportacions.

Eliseu A. SOLER ÀLVAREZ

NOTES A PEU DE PÀGINA

¹ De Tarragona acudiren a l'assemblea Mn. Salvador Ramon i Vinyes, la Sra. Teresa Salort i Volart i el Sr. Julio Quílez i Mata. Tots ells presentaren també comunicacions.

² Com podeu observar, poca cosa d'Andalusia, Castella i Múrcia i si molta d'altres territoris del regne d'Espanya.